

Streszczenie rozprawy doktorskiej w języku polskim

Paulina Anna Mielnik

Laska marszałkowska w ceremoniale władzy i sejmu dawnej Rzeczypospolitej

dr hab. Wojciech Drelicharz, prof. UJ

06.06.2023 r.

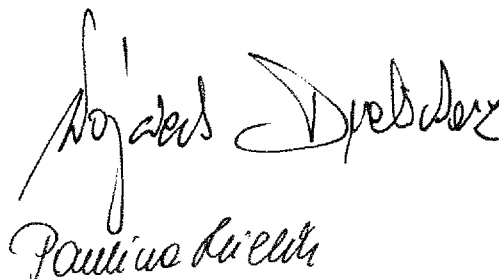
Praca stanowi studium archeologiczno prawne atrybutu władzy pierwszego ministra Rzeczypospolitej oraz jego zastępcy – marszałka nadwornego. Mieści się ono w zakresie badań nad „insygniami” władzy najwyższych dostojników państwa.

Ceremonie królewskie, w których brali udział marszałkowie koronni wielki i nadworny pozwalają zilustrować pogląd na temat kompetencji i zakresu władzy wspomnianych wyżej dygnitarzy. Z kolei przedstawiona przeze mnie ikonografia laski marszałkowskiej pozwoliła odpowiedzieć na wiele niejasnych pytań, rozwiązała wiele wątpliwości; pozwoliła ustalić wielkość lasek marszałkowskich, rodzaj materiału, z którego je wykonywano, program ikonograficzny okuć, zastosowanie laski marszałkowskiej podczas ceremoniałów dworskich: koronacji królewskich, pogrzebów królewskich, uroczystych ingresów, ślubów i koronacji królowych.

Osobne miejsce w pracy zajął zamieszczony w aneksie katalog lasek marszałkowskich, które udało mi się odnaleźć dzięki przeprowadzonej kwerendzie. W obrębie aneksu zastosowałam wewnętrzny podział na eksponaty zachowane w oryginale, oraz te, które znamy jedynie na podstawie przekazów ikonograficznych.

Praca jest zbudowana z 4 rozdziałów, które stanowią pewien ciąg logiczny, prezentujący laskę marszałkowską jako obiekt, który jest nam znany z zachowanych egzemplarzy. Rozdział I to przedstawienie stanu badań nad atrybutem marszałka – laską marszałkowską. Kolejny rozdział stanowi prezentację urzędu marszałka. Rozdział III ukazuje laskę marszałkowską w ikonografii, jako atrybut konkretnego marszałka oraz laskę marszałkowską w świetle zachowanych zabytków i źródeł ikonograficznych. Rozdział IV prezentuje rolę marszałka oraz jego atrybutu podczas wybranych ceremonii dworskich: koronacji królewskich, pogrzebów królewskich oraz ingresów, ślubów i koronacji królowych.

Konkludując celem pracy było zgromadzenie, zaprezentowanie, przeanalizowanie i omówienie pokrótce wymienionych powyżej uroczystości monarszych, sporządzenie katalogu lasek marszałkowskich, jakie udało mi się odnaleźć podczas przeprowadzonej kwerendy oraz przeprowadzenie na tej podstawie analizy ikonografii atrybutów marszałkowskiej godności.

Paulina Anna Mielnik

Abstract

Paulina Anna Mielnik

Marshal's mace in the ceremonial of power and the Sejm of the former Republic of Poland

D. Sc. Wojciech Drelicharz, prof. UJ

06.06.2023 r.

This study examines the archeological and legal role of the power attributes assigned to the first Minister of the Polish Republic and his deputy – the court Marshal. This issue falls within research on royal insignia of the highest dignitaries in the state. Royal ceremonies which were attended by Marshals of the Crown and the court Marshal allow us to reconstruct the view on the competence and scope of the authority of the mentioned dignitaries. In turn the iconography of the Marshal's cane enabled me to find an answer to many unclear issues, resolved doubts; it became possible to determinate the size of the cane, the type of material, the iconographic programme of fittings, the use of the Marshal's cane during the court ceremonies: royal coronations, royal funerals, ceremonial entrances, weddings and the coronation of Queens. A separate place of studies in the annex was destined for the catalog of Marshal's canes which I was able to find because of the query. Within the annex I applied an internal division of the exhibits preserved in the original state and those that we only know on the basis of the iconographic transmissions.

The thesis contains four chapters which constitute logical sequence presenting Marshal's cane as the object which is known from preserved specimens. The first chapter contains an exposition of the state of my research on the Marshal's attribute – the cane. Subsequent chapter presents marshal as an office. The third chapter portrays the marshal's cane in iconography as an attribute of a particular Marshal and the Marshal's cane on the background of preserved relics and iconographic sources. Chaper four presents the role of the Marshal and his attribute during selected ceremonies on the Court: royal coronations, funerals and the entrances, weddings and coronations of Queens.

In conclusion, the main aims of the study include gathering, presenting, analyzing and treatment of the royal ceremonies and celebrations mentioned above; compiling a catalogue of the canes of the great Marshal that I managed to find during conducted query and based on that – carrying out the analysis of the iconography of the Marshal's dignity attributes.

Paulina Mielnik